

LYN:s

Yrkesprov för fordonslackerare

HANDLEDNING

LACKERARNAS
YRKESNÄMND

LYN:s Yrkesprov

Yrkesprovet för fordonslackerare är framtaget av Lackernas Yrkesnämnd, LYN.Handledningen är tänkt att inspirera och fungera som ett stöd för lärare och handledare när de förbereder sina elever inför provet.

Handledningen beskriver i text och bild yrkesprovets sju praktiska delar, de verktyg och material som ingår, vilka förberedelser som krävs samt hur varje del genomförs. Dessutom beskrivs det praktiska runt omkring provet, bland annat hur man anmäler sig och vad som händer under provdagen.

Innehållet är uppdelat enligt yrkesprovets sju praktiska delar, så att deltagarna kan träna på varje del som ingår. Yrkesprovet består även av en teoretisk del, som sker på distans och kräver dator med internetuppkoppling. Det teoretiska provet görs några veckor före det praktiska yrkesprovet. Information om när det teoretiska provet ska genomföras får du när du anmäler dig till yrkesprovet.

Materialet är framtaget av Lackernas Yrkesnämnd i samarbete med yrkeslärare på branschskolan för Kaross och lackering på Lugnetgymnasiet i Falun, där det praktiska yrkesprovet genomförs.

Om du har synpunkter på innehållet eller om du har frågor, hör gärna av dig till:

Maria Sjölin Karlsson

ansvarig för yrkesprovet | Lackernas Yrkesnämnd

0730-44 71 55 | maria.sjolin@transportforetagen.se

Innehållsförteckning

kapitel 1 Intro och bakgrund

- 4 Det här är LYN:s Yrkesprov
- 5 Diplom
- 6 Yrkesprovets sju delar
- 7 Bedömningsprotokoll

kapitel 2 Praktisk information

- 11 Plats / Anmälan / Mat och Logi
- 11 Det här har provdeltagaren med sig
- 12 Provdagen
- 12 När får man sitt resultat?
- 12 Hur bedöms yrkesprovet?

kapitel 3 Så går LYN:s Yrkesprov till - steg för steg

- 14 Introduktion 1
- 15 Introduktion 2
- 16 Introduktion 3
- 17 Del 1 Kulörbestämning
- 18 Del 2 Spackelarbete
- 19 Del 3 Fyllerarbete
- 20 Del 4 Topplackering
- 21 Del 5 Lackuppbyggnad
- 22 Del 6 Efterjustering
- 23 Del 7 Hälsa & säkerhet
- 24 Del 8 Teoriprov

kapitel 4 Tips och länkar

- 25 Tips inför Yrkesprovet
- 25 Länkar

1. Intro & bakgrund

Det här är LYN:s Yrkesprov

LYN:s Yrkesprov för fordonslackerare är en examination för att höja yrkesskicklighet, status samt att förtydliga de krav branschen ställer på de som vill arbeta som fordonslackerare. Provet arrangeras årligen av LYN.

Den som klarar Yrkesprovet får en bekräftelse på sin yrkesskicklighet och visar att hen har de kunskaper som efterfrågas i branschen. För arbetsgivaren är det ett intyg på att personen är anställningsbar.

"Fordonslackerare ska kunna läsa och förstå leverantörernas produktdatablad och reparationsanvisningar samt omsätta informationen till ett arbetsmiljösäkert lackeringsarbete av säljbar kvalitet."

Branschens kompetenskrav

Yrkesprovet är ett inspirerande mål att jobba mot. Att klara provet och erhålla Yrkesdiplomet är ett konkret bevis på yrkeskunskap. Provet ger även möjlighet att träffa andra inom branschen och utbyta erfarenheter.

Yrkesprovet innehåller både praktiska och teoretiska delar. Provresultaten bedöms anonymt och objektivt av domare utsedda av LYN:s styrelse. Domarna är representanter från LYN, skola och branschtekniker. De har själva klarat Yrkesprovet och därefter genomgått en domarutbildning. Bedömningen av provets olika delar skrivs i ett bedömningsprotokoll.

Yrkesprovet är öppet för alla som går årskurs 3 på Fordons- och transportprogrammet inriktning Fordonslackering eller har avslutat en likvärdig utbildning. Två absoluta krav för att delta är den [obligatoriska läkarundersökningen med tjänstbarhetsintyg](#) samt härdplastutbildning ([lagkrav AFS 2014:43](#)).

Lacklärare och handledare är välkomna att göra Yrkesprovet. Dels för egen utveckling, dels för att få ökad förståelse för vad provet innebär och därmed bättre kunna stötta och förbereda deltagare att göra provet.

«Förnamn» «Efternamn»

har genomfört LYN:s yrkesprov «datum år» för
fordonslackerare

Yrkesprovet bestod av sju praktiska delmoment
samt ett teoretiskt.

Följande delmoment är godkända:

- Kulörbestämning
- Spackelarbete
- Fyllerarbete
- Topplackering
- Lackuppbyggnad
- Efterjustering
- Hälsa & säkerhet
- Teoripro

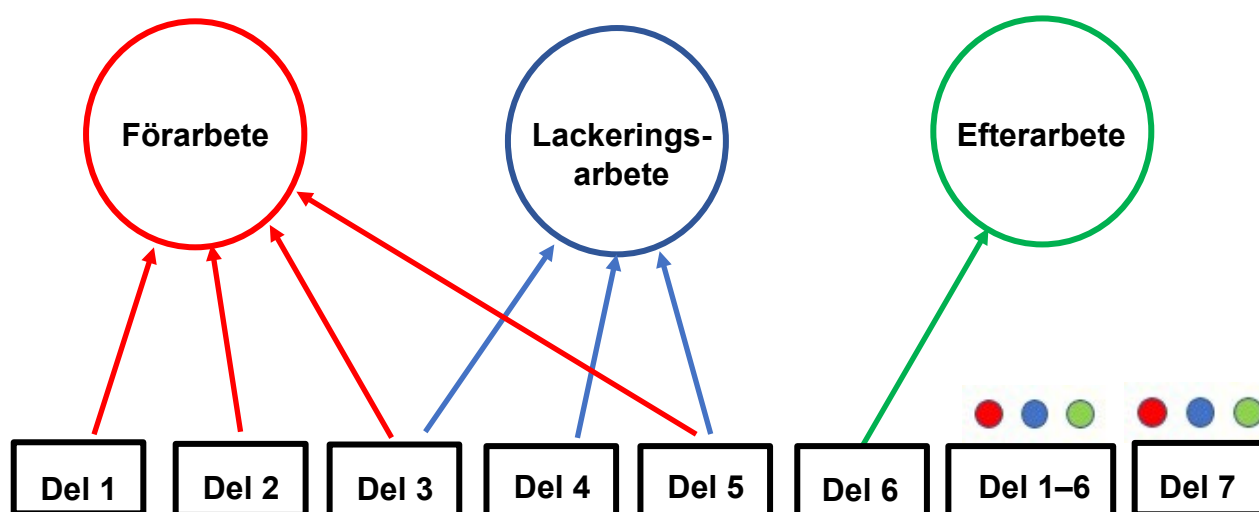
Förnamn Efternamn
chef Kompetensförsörjning
på Transportföretagen

Yrkesprovets delmoment

DEL	MAXPOÄNG
1. Kulörbestämning	5
2. Spackelarbete	10
3. Fyllerarbete	10
4. Topplack	30
5. Lackuppbyggnad	10
6. Efterjustering	5
7. Hälsa & säkerhet	10
8. Teoriprov	Godkänd/Icke godkänd

Bedömningen av **Hälsa och Säkerhet** sker under provets alla praktiska moment, del 1–6.

Teoriprovet del 8 ska genomföras digitalt innan det praktiska provet sker. Tid: 2 tim.

Bedömningsprotokoll

Bedömningsprotokoll Yrkesprovet 2024

Namn:

Datum:	Startnummer:
--------	--------------

LN	Delmoment 1	Kulörbedömning	5 p	
				Avdrag
		Felaktigt preparerad yta för Spectrofotometer	- 1 p	
		Felaktigt arbete med Spectrofotometer och fel val av kulör	- 1 p	
		Färgprov ej applicerat korrekt.	- 1 p	
		Ej godkänd kulörmatchning färgprov (slutbedömning)	- 2 p	
		Kommentarer		Poäng
				p

	Delmoment 2	Spackelarbete	10 p	
				Avdrag
		Ej använt Plastprimer under spackel	- 1 p	
		Ej använt spackel avsett för detalj	- 1 p	
		Hack, repor eller porer	- 2 p	
		Ej formriktigt, reflektion från spackling (plast).	- 3 p	
		Ej formriktigt, reflektion från spackling (plåt).	- 3 p	
		Kommentarer		Poäng
				p

	Delmoment 3	Fyllerarbete	10 p	
				Avdrag
		Ej använt primer vid behov (plåt detalj).	- 1 p	
		Ej använt plastprimer under fyller vid behov (plast detalj)	- 1 p	
2.1.1		Sliprepor synliga i baslacken	- 2 p	
2.1.2		Randmarkering, sjunkningar	- 2 p	
		Hack repor eller porer	- 2 p	
		Defekter på grund av felaktig rengöring av yta t.ex fingeravtryck	- 2 p	
		Struktur kvar i underarbete; t.ex ej utslipade kanter.	- 3 p	
		Kommentarer		Poäng
				p

Bedömningsprotokoll forts.

LN	Delmoment 4	Topplackering	30 p	
	Baslack		15 p	
				Avdrag
	Baslacken ej avluftad korrekt före applicering av klarlack		- 3 p	
2.3.1	Kulörskillnad mellan panelerna skärm och dörr		- 2 p	
2.3.2	Dålig täckförmåga, genomblödning		- 2 p	
2.3.3	Flammighet		- 3 p	
2.3.7	Övergång utbättring baslack			
	Utbättring osynlig	5 p		
	Utbättring synlig men ingen tydlig markering/ ring runt bättring	4 p		
	Markering/ring runt utbättring lätt flammig	3 p		
	Synlig och flammig utbättring med markering/ring runt bättring	2 p		
	"Grusig" utbättring med markering runt bättring	1 p		
	Utbättring fortsätter över markering eller är lackad kant till kant	0 p		
	Kommentarer			Poäng
				p

	Klarlack	15 p	
			Avdrag
2.2.1	Främmande partiklar t.ex damm	- 3 p	
2.2.2	Lackrinningar	- 2 p	
2.2.3	Kratrar/silikon	- 2 p	
2.2.4	OEM-struktur/apelsinyta -1P per fält som ej uppnått rätt yta	- 5 p	
2.2.5	Inneslutna partiklar färgpigment	- 1 p	
2.3.4	Kok och stick	- 2 p	
2.3.5	Blåsor/ Porer	- 2 p	
	Matt yta som sjunkit ihop eller inte uppnår rätt glans	- 3 p	
	Kommentarer		Poäng
			p
	Delmoment 4	Topplackering totalt:	30 p
			p

Bedömningsprotokoll forts.

Delmoment 5		Lackupbyggnad						10 p		
Poängsättning skiktjocklek.										
Primer/Fyller	+/-0 my	5P	+/- 20 my	4P	+30 my	3P	+40 my	2p	+50 my	1P
Baslack/klarlack:	+/-0 my	5p	+/- 10 my	4P	+ 20 my	3P	+30 my	2p	+40 my	1P
<i>My-mätning slipad Oem-grund före applicering Fyller.</i>	Punkt 1	Punkt 2	Punkt 3	Punkt 4	Punkt 5	Uträknat Snitt				
	_____my.	_____my.	_____my.	_____my.	_____my.	_____my.				
<i>My-mätning innan applicering Baslack/klarlack..</i>	Punkt 1	Punkt 2	Punkt 3	Punkt 4	Punkt 5	Uträknat Snitt				
	_____my.	_____my.	_____my.	_____my.	_____my.	_____my.				
<i>My-mätning Topplack</i>	Punkt 1	Punkt 2	Punkt 3	Punkt 4	Punkt 5	Uträknat Snitt				
	_____my.	_____my.	_____my.	_____my.	_____my.	_____my.				
Skiktjocklek Primer/Fyller.	Slipgrund - oem grund=	Skiktjocklek enligt TDS Fyller		Avvikelse		Poäng				
	_____my.	_____ - _____my		_____my.		_____				
Skiktjocklek Baslack/klarlack.	Topplack - grundfärg=	Skiktjocklek enligt TDS Baslack och Klarlack		Avvikelse		Poäng				
	_____my.	_____ - _____my.		_____my.		_____				
Kommentarer									Poäng	
									p	

LN	Delmoment 6	Efterjustering	5 p
			Avdrag
2.3.8	Hologram /polerrosor		- 2 p
2.3.8	Matt yta		- 2 p
2.3.8	Blanka fläckar		- 2 p
2.3.8	Microsliprepor		- 2 p
	Genompolerad yta		- 5 p
	Märken efter sickling		- 2 p
Kommentarer			Poäng
			p

Bedömningsprotokoll forts.

Delmoment 5		Lackupbyggnad					10 p			
Poängsättning skiktjocklek.										
Primer/Fyller	+/-0 my	5P	+/- 20 my	4P	+30 my	3P	+40 my	2p	+50 my	1P
Baslack/klarlack:	+/-0 my	5p	+/- 10 my	4P	+ 20 my	3P	+30 my	2p	+40 my	1P
My-mätning slipad Oem-grund före applicering Fyller.	Punkt 1	Punkt 2	Punkt 3	Punkt 4	Punkt 5	Uträknat Snitt				
	_____my.	_____my.	_____my.	_____my.	_____my.	_____my.				
My-mätning innan applicering Baslack/klarlack..	Punkt 1	Punkt 2	Punkt 3	Punkt 4	Punkt 5	Uträknat Snitt				
	_____my.	_____my.	_____my.	_____my.	_____my.	_____my.				
My-mätning Topplack	Punkt 1	Punkt 2	Punkt 3	Punkt 4	Punkt 5	Uträknat Snitt				
	_____my.	_____my.	_____my.	_____my.	_____my.	_____my.				
Skiktjocklek Primer/Fyller.	Slipgrund - oem grund=	Skiktjocklek enligt TDS Fyller		Avvikelse		Poäng				
	_____my.	_____ - _____my		_____my.		_____				
Skiktjocklek Baslack/klarlack.	Topplack - grundfärg=	Skiktjocklek enligt TDS Baslack och Klarlack		Avvikelse		Poäng				
	_____my.	_____ - _____my.		_____my.		_____				
Kommentarer									Poäng	
									p	

LN	Delmoment 6	Efterjustering	5 p
			Avdrag
2.3.8	Hologram /polerrosor		- 2 p
2.3.8	Matt yta		- 2 p
2.3.8	Blanka fläckar		- 2 p
2.3.8	Microsliprepor		- 2 p
	Genompolerad yta		- 5 p
	Märken efter sickling		- 2 p
Kommentarer			Poäng
			p

Praktisk information

Plats

Branschskolan för fordonslackering på Lugnetgymnasiet i Falun.

Anmälan

Anmälan till LYN:s Yrkesprov görs [här](#). I anmälan uppger man bland annat val av lackleverantör. Alla som anmäler sig får ett välkomstbrev med praktisk information, startkod samt start- och stopptider under provdagen.

Mat och logi

Branschskolan bjuder på lunch i skolrestaurangen. Provdeltagaren bokar och betalar själv sitt boende.

Det här har provdeltagaren med sig:

- Tjänstbarhetsbedömning - Spirometri
- Täckt klädsel
- Skyddsskor
- Handskar
- Skyddsglasögon,
- Hörselskydd
- Kolfiltermask
- Friskluftsmask
- Sprutoverall
- Spackelspadar - japansk & tysk
- Lacksprutor för grund, vattenbas klarlack & luftklocka

Provdagen

Yrkesprovet genomförs under sju timmar plus en timmes lunch - som en vanlig arbetsdag. Nedan finns ett exempel på hur schemat kan se ut under provdagen. Får provdeltagaren startkoden MA1 börjar alltså provdagen på en måndag kl. 07:00, lunchen är klockan 11:00 och så vidare.

Startkod	Del 1	Del 2	Del 3 / 5	Lunch	Del 4	Del 5	Del 6	Avslut
MA1+MA2	07.00	→		11.00	12.00	→		16.00
MB1+MB2	08.00	→		12.00	13.00	→		17.00
MC1+MC2	09.00	→		13.00	14.00	→		18.00

När får man sitt resultat?

Diplom och bedömningsprotokollet mejlas hem via e-postadressen provtagaren uppgav vid anmälan, samt till läraren, cirka en vecka efter att det praktiska provet är genomfört.

Hur bedöms yrkesprovet?

Yrkesprovet består av åtta delmoment, där varje delmoment bedöms som godkänt eller icke godkänt. Vilka delmoment som är godkända kommer att framgå på diplommet. Blir du inte godkänd går det bra att göra provet året därpå.

3. Så går det till

LYN:s Yrkesprov

- steg för steg

Introduktion I

Den lackleverantör som provdeltagaren valt tillhandahåller de produkter och den utrustning som behövs för genomförandet av de praktiska moment som ingår i yrkesprovet.

Produkterna är:

- tvättvätska
- spackel
- primer
- fyller
- baslack
- klarlack med tillhörande härdare och spädmedel

Utrustning:

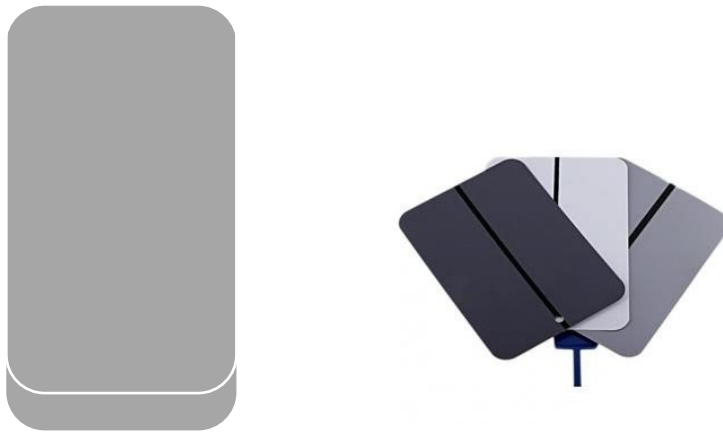
- spektrofotometer
- mixdator
- våg
- etikettskrivare.

Lackleverantörer

Introduktion 2

Alla deltagare får som utgångspunkt 4 provdetaljer (Pd), som ska användas under yrkesprovets olika praktiska moment. Samtliga detaljer märks på baksidan med namn och startkod.

Pd1: Sprutprovsplåt för kulörbestämning

Pd2: Plastdetalj förlackerad med silver metallic Volvo 711 och klarlack.
Förproducerad skrapkada.

Introduktion 3

Pd3: "Framskärm" förgrundad som en ny detalj (efterliknar fabriksgrund) med en förproducerad skada.

Pd4: "Dörr" förlackerad med silver metallic Volvo 711 och klarlack. Ska motsvara originallackering.

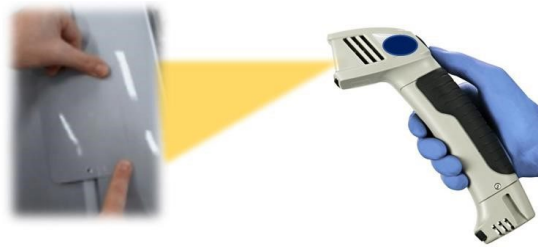
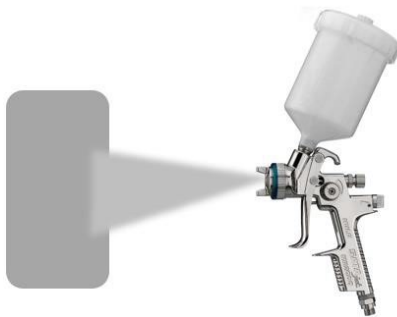

Del I Kulörbestämning

I del 1 skall provdeltagaren först med hjälp av Spectrofotometer mäta in kulören från en likare (förlackerad ”dörrpanel” Pd4) därefter välja ut rätt variant av baslackskulören med hjälp av mixprogram i dator. Den valda variantens kod och mixrecept skrivs ut och fästs på baksidan av sprutprovsplåten.

Den valda färdigblandade kulören sprutas sedan upp på sprutprovsplåten. (Pd1). Detta moment utföres samtidigt med andra lackeringsmoment i sprutboxen: del 4 och del 5. Efter tork så jämföres sedan färgprovet med likaren (Pd4) av domare. Detta sker med hjälp av dagsljuslampa.

Del 2 Spackelarbete

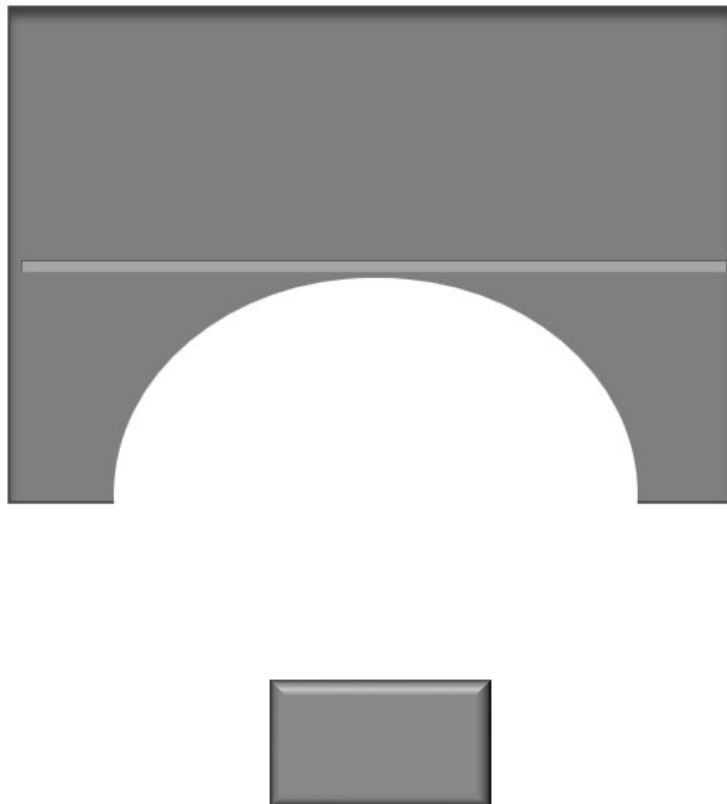
I del 2 ska provdeltagaren spackla och slipa spackel, dels på skrapskadan på plastdetaljen (Pd2) och dels på en fingerad skada på framskärmen (Pd3). Skadorna på detaljerna skapas med specialverktyg, som ger likvärdiga skador för provdeltagarna.

Framschrmen laggas på ett fast underlag och bucklan görs med hjälp av en tyngd och ett rör. Tyngden släpps genom röret från 23 cm höjd.

Del 3 Fyllerarbete

I del 3 ska provdeltagaren applicera fyller över skada på plastdetalj (Pd2) och hela plåtdetaljen (Pd3) samt efter tork slipa fyller på båda detaljerna.

Del 4 Topplack

I **del 4** ska provdeltagaren applicera baslack och klarlack på provdetaljerna enligt följande:

- Plastdetaljen (Pd2) lackeras helt med baslack.
- Sprutprovslåten (Pd1) lackeras helt med baslack och klarlack.

Framskärmen (Pd3) med slipad fyller och den förlackerade silverdörren (Pd4) är nu ett komplett lackobjekt. Dörren förbereds för utbättring av baslack. Här sparas ett område (50 mm blå tejp), som används för kulörkontroll från del 1.

Därefter lackeras framskärmen med baslack och en utbättring görs på dörren.

Slutligen appliceras klarlack över samtliga provdetaljer.

Del 5 Lackuppbyggnad

Del 5 ingår i deltagarens praktiska moment under provets gång.

Vid två kontrollpunkter under provet och vid slutbedömningen så mäter man applicerade skikt som sedan jämföres med angivna värden i produkternas tekniska datablad (TDS).

Kontrollpunkt 1:

OEM grund innan applicering av fyller.

Kontrollpunkt 2:

Fyller innan applicering av topplack

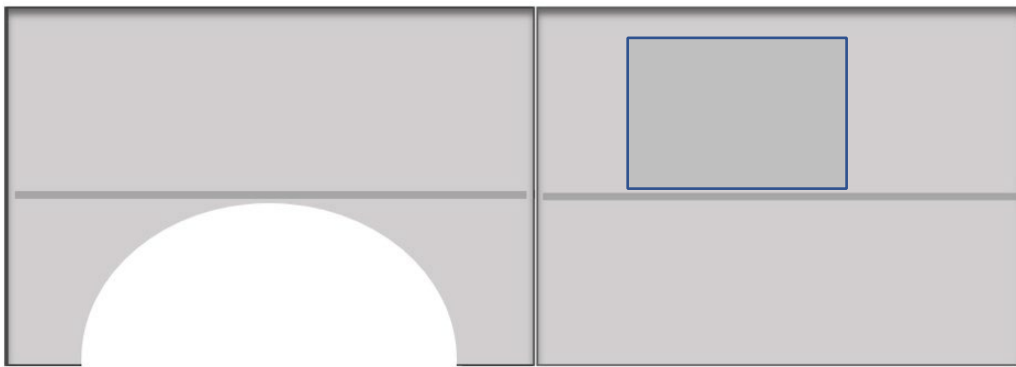
Slutbedömning:

Topplack (bas+klarlack)

Del 6 Efterjustering

I **del 6** ska provdeltagaren utföra efterjustering inom ett bestämt område (storlek A4) på de färdiglackerade provdetaljerna (Pd3) eller (Pd4). Sker genom slipning och polering. Områdets placering bestäms av domare.

Del 7 Hälsa och säkerhet

Bedömningen av **Hälsa och Säkerhet** sker under provets alla praktiska moment, **del 1-6**. Under yrkesprovet **läggs stor vikt i bedömningen** att man använder rätt skyddsutrustning under aktuellt delmoment.

Provdeltagarens arbetskläder under hela provet	
Spackling	
Rengöring sprutor och spackelverktyg	
Slipning spackel	
Grundning	
Slipning grund	
Applicering topplack	
Polering	

Del 8 Teoriprov

Teoriprovet genomförs digitalt via MZ. Det digitala provet ska göras på elevens hemskola ett tag innan det praktiska provet genomförs på branschskolan. Ansvarig lärare på elevens hemskola anmäler in när dennes elev/er önskar genomföra det digitala provet. Efter sista anmälningsdagen till yrkesprovet kommer inbjudan samt information om när det teoretiska yrkesprovet öppnas för att kunna genomföras.

4.

Tips och länkar

Tips inför Yrkesprovet

Tips till provdeltagare

Förbered dig genom att titta på [filmen om Yrkesprovet](#) och studera bedömningsprotokollet noga. Träna på att hantera de produkter som du har tänkt att använda under Yrkesprovet.

Under provet - ta det lugnt, drick vatten och ät ordentligt. Då kan du lättare hålla fokus och undvika onödiga misstag.

Tips till handledare

Gå igenom alla moduler steg för steg, både teoretiskt och praktiskt. Låt eleverna själva bedöma de praktiska momenten utifrån bedömningsprotokollet för att få en egen förståelse för vilken kvalitet som efterfrågas.

Länkar

[Yrkesprovets hemsida](#)

[LYN:s Youtube-kanal](#)

[Obligatoriska läkarintyget
Lagkravet AFS 2014:4](#)

Ett material framtaget av Lackernas Yrkesnämnd © 2024

LACKERARNAS
YRKESNÄMND